

Høringsinnspill – Ny tariffmodell

På vegne av Aneo og TrønderEnergi vil vi takke for muligheten til å gi innspill til Statnetts høring om ny tariffmodell.

Aneo er et nordisk fornybarkonsern med produksjon i Norge, Sverige og Finland. TrønderEnergi AS er et trøndersk fornybarselskap med produksjon i Innlandet, Møre og Romsdal og Trøndelag, og eierskap i det regionale nettselskapet Tensio.

Overordnet deler vi Statnetts syn på at dagens tariffmodell er moden for noen forbedringer for både å oppnå effektiv systemdrift, men også samfunnsøkonomisk effektiv utvikling av kraftsystemet. Samtidig vil vi minne om at mer ny produksjon også i mange tilfeller vil bidra til mer effektiv systemdrift. Om tariffmodellen bidrar til at samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i kraftproduksjon blir bedriftsøkonomisk ulønnsomme så undergraver det både energiomstillingen og muligheten for å drive kraftnettet effektivt.

Herunder en tilbakemelding på noen av de syv forslagene Statnett ber om tilbakemelding på. De forslagene vi ikke kommenterer har vi ikke noe synspunkt på:

Kapasitetsledd

Vi deler Statnetts ønske om at alle prissignaler i kraftsystemet bidrar til et mest mulig effektivt kraftsystem, både hva gjelder drift og investeringer. Vi deler også Statnetts syn på at dette vil gi mer gjennomgående prissignaler. Om Statnetts forslag gjør at de faktisk blir bedre mener vi er mer uklart. Det er høyt forbruk i systemets høylasttimer som i hovedsak må regnes for å være dimensjonerende for kostnadene ved drift og særlig investeringer i nettet. Høyt forbruk i timer med god kapasitet i nettet bør ikke straffes gjennom nett-tarifferingen. Det bør tvert imot nøye vurderes hvilke negative effekter det ville hatt om store konsumenters forbruk ble redusert også i de deler av året hvor nettet i et område har god kapasitet, eksempelvis med at enda større volumer kraft måtte flyttes ut av regionen, eller at flaskehalsproblematikk internt i landet og mot prisområdene i andre nordiske land forsterkes.

Gitt at kraftsystemet trenger mer effekt, både i form av mer kapasitet i nettet, men også i form av mer effekt fra produsentene er det nødvendig å vurdere hvordan en endring i retning av det som foreslås vil påvirke lønnsomheten i vannkraftoppgraderinger som innebærer bruk av pumper. Slike vil i hovedregel bruke strøm når det er ledig kapasitet i nettet, men på den andre siden potensielt måtte bruke høy effekt i de aktuelle timene.

Vi mener, uavhengig av punktet ovenfor at det er nødvendig å rydde opp i det at mange forbrukere har reservert mer kapasitet i nettet enn de bruker. Dermed støtter vi at en betaling for reservert kapasitet bør ha en kostnad, eksempelvis slik Statnett tar til orde for i høringen. Dette bør også sees i sammenheng med betaling for reservert kapasitet i fremtidig nett.

Krav om deltakelse i reservemarkedet

Vi deler Statnetts syn om at man bør bruke tariffene til å stimulere flest mulig, også store industrielle forbrukere av kraft, til å delta i reservemarkedene. Samtidig er alle store aktører i kraftmarkedet, produsenter, konsumenter og nettselskaper avhengig av langsiktige, stabile og forutsigbare rammevilkår. Kraftforedlende industri spiller fortsatt en viktig rolle i det norske kraftsystemet fordi de er stabile avtakere av både volum og effekt. Denne industrien står våren 2025, i likhet med mange norske næringer, overfor et svært krevende globalt markedsbilde, påvirket ikke minst av forholdet mellom USA og resten av verden. En moderat endring av tarifferingen bør ha som hovedformål å stimulere flere aktører til å delta i reservemarkedene, ikke en større omfordeling fra kraftforedlende industri til andre brukere av nettet.

Økt bidrag fra balanseansvarlig aktører

Vi vil gjøre oppmerksom på at de kostnadene dette vil generere på balanseansvarliges hender, i stor grad vil bli lastet over på produsentene. Dermed må dette sees i sammenheng med vurderingene av endring i innmatingstariffen. Systemdriftens effektivitet, på lang sikt, henger også sammen med produsentenes evne og vilje til å utvikle ny produksjonskapasitet, og dette forslaget vil svekke lønnsomheten i ny produksjon.

Tiltak som vil utvikles videre:

Reservasjonstariff

Vi støtter, i likhet med Strømnettutvalget, at det innføres en reservasjonstariff for kunder som har fått reservert kapasitet i nettet. Vi mener hovedhensikten med en slik tariff må være å rydde køen for kunder som ikke ender opp med å etablere det forbruket de søker om. Vi er enige i at en slik reservasjonstariff bør settes på moderat nivå. Samtidig mener vi det bør vurderes om aktører som først får reservasjon i nettet, men senere må betale anleggsbidrag skal kunne trekke hele eller deler av reservasjonstariffen fra anleggsbidraget. Slik vil søkere uten evne og vilje til å betale anleggsbidrag og å realisere forbruket de søker om, være med å finansiere drift og utvikling av sentralnettet, samtidig som søkere med gjennomførbare planer for forbruk ikke utsettes for høye ekstrakostnader. Vi mener også at mer informasjon om køer for kapasitet i nettet i større grad enn i dag, bør være offentlig tilgjengelige, og har merket

oss at Statnett allerede praktiserer mer åpenhet om dette når høringsfristen nærmer seg.

Revisjon av topplasttimen

Hovedprinsippet for fordeling av inntekter og utgifter i kraftsystemet, herunder tariffing, er jo å innrette det slik at aktørene i markedet agerer på en måte som er bra både for systemet. Å gi økte kostnader for beslutninger som er tatt uten å ha nødvendig informasjon er sann sett ikke veldig gunstig. Derfor støtter vi at en revisjon av topplasttimen, med formål om å inkludere flere timer, gjennomføres. Vi mener også, i likhet med Statnett at dette bør sees i sammenheng med faktiske flaskehalser i systemet. Om det da er nødvendig å operere med høyere geografisk oppløsning for å oppnå dette så mener vi det er fornuftig. Dette må samtidig vurderes opp mot de administrative byrdene økt geografisk oppløsning eventuelt måtte medføre. Men vi mener ikke minst at det er fornuftig å gå videre med en tariffmodell som inkluderer mer informasjon til kundene om når topplasttimene forventes å inntreffe.

Tariffing av reaktiv effekt

Vi oppfatter ikke at grunnlaget for å mene noe detaljert om dette punktet er tilstede med den informasjonen som er tilgjengelig i høringsdokumentet fra Statnett. Men vi minner igjen om at endringer i produsentenes kostnader må sees i sammenheng med at ny produksjon også, i mange tilfeller, bidrar til mer effekttilgang og mer effektiv nettdrift og videre at det bør være et mål at samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon også må være bedriftsøkonomisk lønnsom etter skatter og tariffer.

Økt innmatingstariff

Vi mener at mer fornybar kraftproduksjon er helt avgjørende for å få til den energiomstillingen vi er forpliktet av Paris-avtalen til å få til. Vi minner i denne sammenheng på at produsenter betaler anleggsbidrag. Det må være et mål at samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon ikke blir ulønnsom etter kostnader tilknyttet nettdriften. Vi mener ikke det er nødvendig å gå videre med dette forslaget og at mer kraftproduksjon som enten kausalt eller korrelert produserer mest når effektbehovet er størst, fordi denne typen produksjon er nyttig for effektiv systemdrift.

Tord Lien

Direktør for samfunnskontakt

TrønderEnergi AS og Aneo AS

